

Gudbrandsdalsmusea

Tiltaksplan

Gudbrandsdalsmusea

2026

Innleiing

Tiltaksplanen byggjer på strategisk plan og anna planverk i Gudbrandsdalsmusea, samt prioriteringar i samråd med eigarar og interessentar ved dei ulike avdelingane i musea.

Tiltaksplanen blir rullert kvart år.

Formål

Folkekulturen ligg djupt forankra i oss. Han er sporet frå fortida og moglegheitene for framtida. Folkekulturen er summen av uttrykksformer som lever og verkar, og som pustar i oss. Folkekulturen er aldri statisk eller stiv, men vital og levande – og han endrar seg. Det er eit godt utgangspunkt for eit museum som skal forvalte og formidle kulturen for framtida.

Gudbrandsdalsmusea er djupt forankra i kulturen og tradisjonane i Gudbrandsdalen – både den historiske og den levande, den materielle og den immaterielle. Gudbrandsdalsmusea forvaltar kulturarven gjennom dokumentasjon og registrering, formidling og forskning. Institusjonen fyller ein unik funksjon i samfunnslivet i heile dalen, og er slik ein viktig premissgjevar i det breie, offentlege rommet.

Gudbrandsdalsmusea er eit kulturelt samlingspunkt og ein møteplass for eit mangfaldig publikum. Rekruttering og engasjement blant fleire og nye grupper er viktig, og barn og unge er ei prioritert gruppe.

Gudbrandsdalsmusea er eit driftsselskap etablert ut frå ei felles målsetting om å vera regionmuseum for Midt- og Nord-Gudbrandsdalen. Gudbrandsdalsmusea skal drive, drifte og utvikle museet og dei ulike avdelingane.

Gudbrandsdalsmusea er eit non-profit selskap. Eventuelt overskott skal først attende til selskapet.

Gudbrandsdalsmusea bidreg til ei miljøvenleg og berekraftig utvikling av museet gjennom konkrete mål og satsingar.

Nye satsingar

Arbeidsområda til norske museum er i stadig endring. Gjennom stortingsmeldingar og tildelingsbrev frå departementet er det i dag klare forventningar om å breidde ut formidlinga ved musea.

Stortingsmelding 23 (2020–2021) Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid, som kom i 2021, dreg opp fem generelle hovudmål for musea:

- Solid kunnskapsprodusent
- Relevant formidling

- Heilskapleg samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking
- Aktiv samhandling

I praksis betyr det at musea – i større grad – skal verke i samtida og for samfunnet, dei skal legge til rette for møte mellom menneske, vere aktuelle og relevante, legge til rette for mangfald, inkludering og involvering.

Samfunnet står under press. Totalitære regime er på frammarsj i land nær oss. Meir enn nokon gong skal musea vere eit ror og kompass når verdier står på spel.

Forteljinga om Noreg er stor – og kompleks, og handlar ikkje berre om kjende og einerådande historier og sanningar. Musea skal vere eit nav for alle – ein heim der alle skal kjenne seg inkludert og sett, som løftar og utforskar gløymde og underkommuniserte forteljingar og tema.

Ikkje alle kjenner seg heller heime på musea og mange livshistorier har vore vanskelege å formidle. Derfor er musea utfordra i spørsmålet om kven ein set i sentrum for formidlinga og korleis ein kan nå fleire.

Gudbrandsdalsmusea arbeidar etter høge etiske standardar slik vi kjenner dei gjennom museumsfellesskapen ICOM – International Council of Museums. Deira beskriving av museum og museumsarbeid blir forstått slik:

A museum is a not-for-profit, permanent institution in the service of society that researches, collects, conserves, interprets and exhibits tangible and intangible heritage. Open to the public, accessible and inclusive, museums foster diversity and sustainability. They operate and communicate ethically, professionally and with the participation of communities, offering varied experiences for education, enjoyment, reflection and knowledge sharing. (ICOM // 2022)

Musea skal famne vidt. No – og i framtida – skal musea arbeide meir med emne som til dømes: den nye kulturen og den gamle kulturen, det som er smalt og det som er breitt, verda og bygda, kritisk refleksjon, identitet og tilhøyr, samhald og eigenart, aktualitet og relevans, forskning og formidling, materiell og immateriell, inkludering og involvering og innsamling og dokumentasjon.

I åra som kjem vil vi prioritere fire satsingar, eller stabbesteinar: Formidling, arkiv og samling, bygningsvern og friviljuge. Desse vil danne grunnmur og kjerne om det daglege og faglege arbeidet. Stabbesteinane vil og få ein sentral plass i det nye strategidokumentet som er under revidering.

Overordna tiltak

1) ØKONOMI

Gudbrandsdalsmusea mottok vesentleg mindre overføringar frå offentlege styresmakter enn andre, samanliknbare museum i Innlandet. I åra som kjem skal museet arbeide strategisk og aktivt for å auke dei offentlege tilskotta, men og prosjektinntektene.

Tiltak:

- Auke offentlig grunnfinansiering gjennom tett dialog med styresmaktene
- Auke publikumsinntektene
- Auke prosjektinntektene gjennom utvikling av gode prosjekt
- Auke utleigeinntektene

2) SAMARBEID

Gudbrandsdalsmusea er ein profesjonell, påliteleg og attraktiv samarbeidspart. Samarbeid med frivillige aktørar er viktig for den samla verksemda til museet. Like viktig er godt samarbeid med eigarar, andre museum, forskingsmiljø, næringsliv og forvaltning.

Tiltak:

- Utvikle og styrke samarbeidet med eigarane gjennom årlege møte
- Utvikle og styrke samarbeidet med lokale organisasjonar og miljø
- Utvikle og styrke samarbeidet med regionale organisasjonar og miljø
- Utvikle og styrke samarbeidet med nasjonale organisasjonar og miljø
- Delta på møteplassar som er naturlege for dei einskilte avdelingane
- Bygge nettverk
- Invitere oss inn i fora og miljø, og vera opne for alle små og store samarbeid

3) FORMIDLING

Gudbrandsdalsmusea skal formidle relevant og interessant kunnskap om både materiell og immateriell kulturarv. Museet skal søkje å belyse nye samanhengar og perspektiv, i samspel og aktiv dialog med brukarane. Historier skal forteljast gjennom utstillingar, artiklar, foredrag, skuleformidling og kurs.

Tiltak:

- Utstillingar: SPOR / TRE, Otto og ei våpenutstilling
- Publikasjonar: Rakel Onsum Berg
- Utvikle og gjennomføre foredrag, konsertar og andre publikumsarrangement
- Utvikle og gjennomføre kurs – åleine og i samarbeid med andre aktørar
- Utvikle og gjennomføre tilbod til born og unge, og styrke dei tilboda vi alt har
- Gjere utstillingane meir tilgjengeleg for alle brukargruppe gjennom digitalisering og digitalt museum

- Gjere samlingane meir tilgjengeleg gjennom digitalisering, katalogisere og publisere på dei ulike plattformene i museet.

4) ARKIV

Gudbrandsdalsmusea har privatarkiv fordelt på 6 avdelingar: Innlandsarkivet med avdelingar i Skjåk, Vågå, Dombås og Ringeby, folkemusikkavdelingar i Vågå og Ringeby, og Fjellarkiv ved Norsk Fjellmuseum. Det er velfungerande magasin ved alle arkiva.

Tiltak:

- Innsamling og registrering av relevant og verdifullt arkivmateriale, og arbeide aktivt med det innsamla materialet
- Formidle gode historier frå arkiva i relevante kanalar, til dømes på kveldsseto og andre arrangement
- Vere ein møtestad for alle historieinteresserte og friviljuge
- Utvikle, legge til rette og utvide samarbeidet med friviljuge

5) GJENSTANDSAMLINGAR

Gudbrandsdalsmusea har 13 201 kulturhistoriske gjenstandar i si digitale samling. Museet har digitalisert over 407 397 bilete. Kulturhistoriske gjenstandar frå heile Gudbrandsdalen finn du i magasin i Vågå, Lesja, Sel og Kvam.

Tiltak:

- Sikre samlingane gjennom god samlingsforvaltning
- Utbetring av magasinforhold, spesielt avdeling 7
- Oppstart av arbeidet med revidering av samlings- og sikringsplan
- God registrering og formidling av samlingane på digitalt museum
- Fylgje opp initiativet frå Lillehammer Museum om eit framtidig fellesmagasin

6) BYGNINGSVERN

Gudbrandsdalsmusea har eigen bygningsvernrådgevar med lokal spisskompetanse innanfor antikvarisk arbeid på gamle hus, byggeskikk og handverkstradisjonar. Ordninga blir til med tilskott frå Innlandet fylkeskommune og kommunane i Gudbrandsdalen.

Tiltak:

- Utvide avdelinga med ein ny bygningsvernrådgevar
- Formidle kunnskap om tradisjonshandverk gjennom kurs, seminar og andre tiltak
- Gje rettleiing til eigarar av antikvariske bygningar
- Utvikle samhandlinga med andre aktørar

7) PILEGRIMSLEIA

Pilegrimssenteret er ei avdeling i Gudbrandsdalsmusea. Det ligg til rette for god utvikling framover, med moglegheiter for å skape spennande samarbeid i museet, men og nasjonalt og internasjonalt med andre, eksterne samarbeidspartar.

Tiltak:

- Formidle kulturarven langs leden i Gudbrandsdalen på ein berekraftig måte
- Utvikle leden og sikre at utviklinga og veksten varetek natur og miljø
- Utvikle infrastruktur langs pilegrimsleden
- Sjå eigen verksemdsplan

8) NORSK FJELLMUSEUM

Norsk fjellmuseum er delkonsolidert med Gudbrandsdalsmusea, og det er etablert samarbeid med ei rekkje eksterne fagmiljø, deriblant Kulturhistorisk Museum og Innlandet fylkeskommune. Dette er sentrale aktørar i brearkeologien, som gjennom årlege funn gjev ny kunnskap av både nasjonal og internasjonal interesse. Vi vil vidareutvikle denne spydspissen for formidling og ivaretakinga av fjellhistoria.

Tiltak:

- Ferdigstille ny samarbeidsavtale
- Etablere faste samordningsmøte

9) UTVIKLING

Gudbrandsdalsmusea er eitt av dei minste musea i Innlandet. Museet er desentralisert med mindre avdelingar i nesten alle kommunane i regionen. Ein desentralisert struktur betyr at dei tilsette sit spreidde rundt om i kommunane. Det er mange fordelar med ein desentralisert, slik det også er utfordringar. Ein av dei handlar om bygningsmasse – og mangelen på det. Per i dag manglar vi større visingsrom, noko som gjer at vi ikkje er i stand til å realisere større utstillingar.

Tiltak:

- Prosjektskisse for formidlingslokale på Dale-Gudbrands Gard / Hundorp
- Prosjektskisse for ny Bergverksutstilling
- Prosjektskisse for ny Stavkyrkjeutstilling
- Prosjektskisse for nytt visingsrom på Lesja